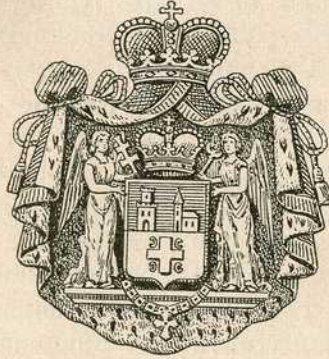

СРПСКИ СИОН

Год. VII.

Број 10.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 9. марта 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, Архиепископ Карловачки, Митрополит и патријарх српски Георгије Бранковић, благоизволео је декретом од 5. (17.) марта 1897. Ad бр. К 189. ex 1897. протопрезвитера Јована Вучковића, професора и привр. ректора богословског училишта карловачког најмилостивије именовати председником архијерејезалног конзисторијалног поверенства за полагање стечајног испита.

Окружница

Архијерејезалног Административног Одбора од 18. фебруара 1897. бр. А. О. 119. зап. ex 1897.

Свима окружним протопрезвитерима и управима манастирским

Пошто је овом одбору дошло до знања, да кр. финансијалне области одмерују српским православним црквеним општинама и манастирима % пристојбу на купљене, наслеђене или добивене на дар непокретности, на које они, као јавне корпорације, нису дужни % пристојбу него само једначак (еквивалент) плаћати, упућују се управе овоподручних манастира и српске православне црквене општине, да у будуће исправе о купљеним, наслеђеним или на дар добивеним непокретностима у прописа-

ном року пријаве надлежном кр. порезном уреду, са изричним захтевом, да се на исте манастиру или црквеној општини, као јавној корпорацији, одмери једначак, а не % пристојба, па ако би исти ипак ову одмерили, то се упућују манастирске управе и црквене општине, да у том случају у року од 30 дана, од дана примљеног односног платежног налога, уложе против истог налога призив на вишу, а ако наступи потреба и на највишу финансијалну област, са молбом, да се противзаконито одмерена % пристојба отпише, а једначак на односне непокретности одмери.

Из седнице Архијерејезалног Административног Одбора држане у Карловци 18 фебруара (2. марта) 1897.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Значај црквеног обреда у питању о сједињењу цркава.

(Наставак).

Нова разлика међу појединим црквама беше свршавање тајне миропомазања. У

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

старини је миропомазање, које је долазило одмах иза крштења, обављао без икакве разлике епископ или презвитер; такав је обичај задржала источна црква. А у западној се почео утврђивати обичај, да се миропомазање обавља искључиво руком епископа (Блаж. Јероним, папа Геласије, Григорије Велики), „више да би се подигао углед епископа, него из неопходности.“

15. правило VII. никејског сабора забрањује клирику, да служи при две цркве — у Nikeји, а у другим градовима то допушта: „и ово нека буде у овом Богом очуваном граду; у другим пак местима због недостатка људи, може се допустити изнимка.“

Обред „ловзаниа“ међу хришћанима при принашању дарова, у знак љубави и измирења, који уведоше сами апостоли (1. Петр., гл. 5. ст. 14; Тертул.), би укинут за цркву лаодикијску њеном помесном влашћу (19. правил. лаодик. сабора), а овамо у читавој цркви није изашао из употребе.

Помесни картагински сабор правилом 46. допушта приносити олтару мед и млеко насупрот 3. апостолском правилу.

Не набрајајући даље факте из историје старе цркве, који сведоче о месним обредним разликама, навешћемо овде речи старог историчара Созомена, које јасно указују свеопће гледиште старе цркве на месне, као и времените, измене обреда и очигледно га потврђују примерима (изрекао их је поводом несугласности о времену празновања Пасхе).

„Лудо би било, да се Хришћани, који се слажу у главним тачкама вероучења, деле међу собом ради обичаја; јер се у свима црквама, ма да исповедају једно и исто учење, не могу наћи једна и иста, по свему слична предања. Познато је, да је у Скитији много градова, али у свих Скита је један епископ; међутим у друих народа постоје епископи каткад и у селима. У Римљана још и данас нема више ђакона од седам, јер Римљани имају у виду број рукоположених од апостола, међу којима се налазио Стефан; а код других је њихов број неодређен. Осим тога у Риму сваке године само једанпут поје „милџиа“, наиме 1. дана пасхалног празника... Тамо нити

епископ нити други ко говори поуке у цркви; а у Александрији проповеда једино епископ — обичај кога пре није било и који је ушао, веле, од оног времена, кад је Арије, као презвитер, почео говорити о предметима вере и уважати новотарије. Код Александринаца је чудновато и то, што при читању евангелија епископ не устаје, чега ја код других нисам ни видео, ни чуо. Тамо ту свештену књигу чита један архиђакон, међутим у другим местима — ђакони, а у многим црквама — сами свештеници, о знаменитијим пак празницима епископи бао н. пр. у Цариграду, на први дан Ускреса... Па није свугде ни исто време нити исти начин за црквене скупове. Познато је, да се једни скупљају и у суботу, исто као и први дан суботе, што бива у Цариграду и скоро свугде; али у Риму и Александрији није тако. Код Египћана у многим градовима и селима се скупљају суботом у вече и, већ ручавши, примају тајну. Исто тако не свршују сви једне и исте молитве и исламске песме, нити у једно исто време... Али доста о томе. По градовима и селима имаде много и других обичаја, које свето чувају људи. у њима васпитани, из поштовања према лицима, која су их у почетку предала, или касније сачувала“... (Цркв. истор. Созомена).

Црква је одлучно устајала само против оних обреда и обичаја, који су противречили божанственој истини, који су н. пр. поникли на земљишту незнабоштва и јереси. Тако 51. прав. апост. забрањује „уздржавати се од женидбе, меса и вина, не ради вежбања у добру, него из гнушања“; 21. апос. прав. и 1 прав. никејс. сабора — добровољно самог себе ушкопити; 32. прав. VI. вас. саб. устаје против обичаја јерменске цркве, где при свршавању евхаристије не мешаху вино с водом насупрот васељенском предању.

Тако се стара црква одликовала слободом у обредима, који још не беху узаконени, и поштовањем обредних особина појединих цркава, који се већ беху учврстили; нетолеранција није имала места. Ако се у моменту раздељења две главне цркве хришћанске — источне и западне, међу

WWW.UNILIBRS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

њима покрећу (у IX — XI. в.) ватрени спорови ради обреда (о свакидањем посту, о четрдесетници, о браку и безбрачју свештенства, о квасном и пресном хлебу), којима се каткад придаје неистинити значај у ствари раздељења цркава, узрок тим споровима треба тражити не толико у привезаности самим обредима, мртвој букви, колико у опћем карактеру свих одношаја, који су се у то време утврдили између Грка и Римљана. Тада се већ јасно показала разлика тежњи и интереса две велике половине хришћанског света. Дух римске цркве, који се показао у грамљењу папа за апсолутним господством у цркви, и догматичка новотарија *filioque*, противречили су васељенској истини и одбили од себе цркву источну, која је остала верна васељенском предању. Обредне разлике су биле тек изговор, да би се изказало непријатељство, које је вековима кипело. Само се тим непријатељством могу довољно разјаснити они докази, којима се свака страна служила, да докаже искључиву правилност и превасходство своје обредне праксе. Ако је збиља нетолеранција према обредним разликама имала овде удела, то је било баш од стране римске цркве, која је уопће проникнута духом господства и насиља и која је још и раније исказивала такву нетолеранцију (Виктор, Стефан), али особито касније — већ после раздељења цркава — према свима црквама, које бежу под њеном јурисдикцијом. Код Грка је реч „азимит“ обележавала већ доста утврђену представу о Латинима, као и онима, који су у многоме одступили од чистоте Православља и који су непријатељи свему грчком.

Источна црква је свагда била и до сада је остала верна чуварица духа старе цркве, те стога и допушта слободу обреда, само ако се очува догматично јединство. Ма да се у источној цркви — још до одељења западне цркве од источне — богослужбени чун образовао и уједињено у опћим цртама, али је у појединостима свагда било измена и разлика. У њој су упоредо постојала два основна типа богослужбеног строја одређена јерусалимским и студитским уставом (у XIV—XV. в. је

први био истиснут последњим), који су се уопће разликовали међу собом у томе, што је у јерусалимском уставу преоблађивала великолепност, дужина богослужења, певање, а у студитском — простога и строгост, краткоћа, читање.

Обредност грчке цркве, пролазећи другим црквама, које од ње имају свој почетак, мењала се према месним потребама. Тако је било н. пр. у славенским црквама, у које иде и наша српска.

И ако су св. браћа Кирил и Методије превели грчко богослужење на словенски језик, ипак се оно мењало, исправљало и попуњавало према карактеру и животу српског народа. Само да споменемо службе Србима Свецима, које у главном носе српски карактер.

Слично је било и у руској цркви. До патријарха Никона је било доста обреда (и сад их се држе старообредци), који су се разликовали од обреда грчке и других православних цркава, али то нимало није нарушавало јединство грчке и римске цркве.

Гледиште источне цркве на обредне разлике јасно је и одређено исказано у посланици цариградског патријарха Пајсија, писаној патријарху Никону поводом исправљања богослужбених књига: „Ми имамо заповест апостолску клонити се само јеретика, по првој и другој поуци, као изначених (Тит. 3, 11), исто тако и расклоника, који, и ако изгледа, да се слажу с православнима у главним догматима, ипак имају своје посебно учење, туђе опћем веровању цркве. Али ако се догоди, да се која му драго црква одликује од друге у неким уставима, не неопходним и не битним у вери, т. ј. који се не тичу главних чланова вере, него ствари од маленог значаја, као што је: време свршавања литургије, или којим прстима да благосиља свештеник и слично, то не чини никакве деобе међу вернима, само кад се непреложно очувала једна и иста вера. Није наша црква од почетка примила цео тај устав „чинопокладованија“, какав данас има, него мало по мало... Пре су, као што говори св. Епифаније Кипарски, читали у цркви једанаест псалмова, а онда више, и имали разне степене поста и једења меса...“

„И пре св. Јована Дамаскина, Косме Мајумског и других песмопеваца ми нисмо певали ни тропаре, ни каноне, ни кондаке. Али пошто се у свима црквама непреложно чувала једна и иста вера, та се разлика није држала за нешто јеретичко или расколничко. Стога и сада не треба мислити, као да се изопачује наша православна вера, ако когод чини „последованије“, које се мало разликује од другог у стварима небитним, т. ј. које се не тиче догмата вере; само нека се у потребном и битном слаже са саборном црквом.“

(Свршиће се).

Проповед

о спреми за св. причешће.

Вољан сам данас, да прозборим о томе, како треба да се спремите, како би пресвето тело и крв Христову могли што достојније примити, не на осуђење своје, него на спасење. —

Шта морате чинити и шта се изискује од вас пре примања св. тајне причешћа? Пре свега иште се, да се достојно спремите, како би св. причешће без страха примити могли. Спрема је нужна. Много од тога зависи, како ми св. причешће примамо, дали достојно или недостојно. Ко причешће достојно прима, тај задобија и праве душевне хране; ко га пак прима недостојно, тај не добија хране никакве, већ му служи на пропаст. Шта би ви, браћо, радили, кад би вам какав моћан владар, краљ или цар замањски свратио у ваш дом? Ви би се ужурбали! Паштили би се, да га примите и дочекате с највећим почастима. — Па зар не би не опроштен грех био, кад би ми без икакве предходне спреме нашег највећег Цара и Господара и будућег Судију примили у срцу нашем? — А знајте: у св. причешћу — кад свештеник пре Достојног благосиља часне дарове са изговарањем од св. цркве наше прописаних речи, које бива у онај мах кад појимо: „Тебе појем, Тебе благословим, Тебе благодарим Господа, и молим ти сеја Боже наш,“ тада се хлеб и вино претварају у тело и крв Христову. Шта је дакле св. причешће? Св. причешће је само суште тело и сушта крв Господа

Исуса Христа, под видом освећеног на светој литургији хљеба и вина, које се крште-ним и достојним Хришћанима преноси. — А ову тајну св. причешћа установио је сам Господ наш Исус Христос на тајној вечери, коју је са апостолима у очи свога страдања и своје смрти држао, јер кад јеђаху, узме Исус хљеба благословивши преломи га и даде им говорећи: „Узмите једите, ово је тело моје“. — И узме чашу и давши хвалу даде им с речима: „Пијте из ње сви, јер је ово крв моја новог завета, која ће се пролити за многе ради оду-штанања грехова. — Јест, браћо, у св. причешћу, као што се из горњих речи уверавате, даје нам Спаситељ своје суште тело и своју сушту крв, даје нам Себе самог под видом хлеба и вина, и хоће да је тако с нама сједињен. — С тога треба да је и спрема наша врло марљива и озбиљна. Но да видимо сада у чему се састоји та спрема? Спрема се та састоји, у колико се она коси душе наше, у чистоти ума и побожности срца нашег. Бог не тражи сјаја и красоте спољашне. Највећи просјак кадар му је спремити достојан стан у срцу своме. —

Једна од свију могућих порока, од зависти, злобе, преваре и неправде, мржње и освете, од чувствених жеља, и свакојаких неваљавства очишћена и пречишћена душа, Богу је најмилија спрема. — Према томе је чистота душевна први услов за достојно примање свете тајне причешћа. — „Али човек да испита себе — вели св. писмо — па онда од хљеба да једе и од чаше да пије. Јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући тела Господња. — Тако који недостојно једе овај хлеб или пије чашу Господњу, крив је телу и крви Господњој“ (I. Кор 11—28). — Страшан грех био би, кад би ко хтео да приступи пранези Господњој, а овамо се свога греха и порока још није очистио. С тога испитајте увек, браћо моја, своју савест пре причешћа, па очистите срца ваша од свију грехова искреним кајањем и отвореном исповешћу, никакав грех у срцу вашем несме више пребивати, у ком Христос најсветији треба да уђе. —

Друго је, што се захтева за достојно

примање св. причешћа, то је: *ибожност*. Ова се састоји у томе, ако је душа наша испуњена вером, љубави и надеждом. — Хришћанин не види, када се хљеб претвара у тело, а вино у крв, па ипак верује, јер га томе учи Христос, вечна истина. — И благо нама, ако се у нас налази та вера и љубав, та ће нам онда помоћи да ми извршимо достојно своје покајање и да очишћени тврдом вером слободно и без страха приступити можемо к чаши живота. — А кајање наше достигнуће свој врхунац, ако увидимо разлику, која између нас и Христа постоји. — Христос, чије тело и крв ми у себе примамо, Он је прави Син Божји, наш Спаситељ и Посредник, Искупитељ и Избавитељ; а ми смо заокружени толиким слабостима и немоћима, ми смо смртна створења, ми смо само грешници пред лицем Божјим. — Колико разлога налазимо ми, да морамо бити скрушени и понизни Спасетељу нашем. Са највећим страхопоштовањем и вером треба да исповедимо као и онај сатник у св. Јеванђељу што је рекао: „*Господе нисам достојан да под кров мој уђеш, него само реци једну реч и оздравиће душа моја.*“ — Једном речи, шта се од нас управо иште при ступању к тајни причешћа? Иште се да брижљиво испитамо своју савест, да тражимо опроштаја од свију оних, које смо кад год увредили, да очистимо себе истинитим кајањем, да се исповедимо, а свему томе помоћна су средства пост и молитва. — А какву корист добија онај Хришћанин, који се достојно причешћује? Такав се саједињава са Христом, ступа с њим у најтењу заједницу при том се умножава у таквом Хришћанину благодат св. Духа, утишавају се његове страсти, зле жеље и наклоности, даје му се снаге да може живити по Божјим заповестима. — Најпосле св. причешће достојноме причеснику је залог будућега васкресења и живота вечног, јер Спаситељ вели: „*Који једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни, а ја ћу га васкреснути у последњи дан*“ (I Кор. 20—21). —

Чули сте, браћо како се спремати морате и шта се од вас изискује, да достојно можете приступати к чаши живота.

— Спремајте се по том упутству. Ево ће свештеник ваш да отвори царске двери олтара и да све вас, који сте данас готови и спремни позове; да са страхом Божјим и вером приступите к светом причешћу. — Разбојник, који се у последњем часу своје помолио Спаситељу: *Опомени ме се Господе*, ушао је помилован у царство небесно. — Митар, који је искрено признао своје грехе, смирено се молио: „*Боже, милослив буди мени грешнику,*“ изишао је из цркве оправдан. И ви браћо моја, треба тим стонома да пођете, да искреним кајањем себе Христу жртвујете! Ако тако будете приступали св. тајни причешћа, онда ћете и плодове те тајне окусити и задобити, придобићете снаге и моћи за сваку врлину, а божанствена храна ова служи ће вам на спасење и живот вечни, те ћете и ви помиловани примити достојно Господа Исуса Христа, коме нека је слава и чест од сад па до века. Амин.

Михаило Ракић
парох Доловски.

Записи о смрти пакрачких епископа Никифора Стефановића (1722—1743.) и Софронија Јовановића (1743—1757).

Приопћено архимандрит Митрофан Шевић.

Рано преминули књижевник и вредни скупљач српских старина *Владимир Красић* написао је у „*Narodnim Novinama*“ од године 1889 у бр. 92. чланак под натписом: „Пакрачки епископи“. У том истом чланку изнео је у кратким цртама историјске податке о пакрачкој епархији и њеним епископима.

I. За епископа пакрачкога *Никифора Стефановића* међу осталим вели, да кад је јако остарио, да је оставио службу 1743. и да је живио неколико година по том у „Градишком шанцу“ („Старој Градинки“). После се опет преселио к свому духовном сину¹ у Пакрац, где су га звали „преосвештеним старцем“ до смрти његове, која га снађе 6. априла 1749.

Исти дан и година (наиме 6. април 1749.), као дан смрти владике Никифора Стефановића наводи се и у VI. књизи Гласника друштва

¹ Наиме Софронију Јовановићу, који је још за живота му 23. маја 1743. посвећен био за епископа пакрачко-славонскога.

сербске словесности у чланку „Сказаніе о житији преосвященнихъ Архієпископовъ всея Сербскія и Паморскія землы“ на стр. 79., по коме је сказанију ваља и пок. Красић у своме чланку у „Narodnim Novinama“ забележио дан и годину смрти владике Никифора Стефановића.

У протоколу пак свјато Николаевскаго манастиря Хопова число братији въ монашество постригающіяся, и оумирающія содержащій, начатый же водитися лѣта Хрїстова 1753. има један запис под бр. 4, по коме је владика Никифор Стефановић умро 1750. месеца априла 20.

Сам запис гласи: Преставися во бл(а)ж(ен)ной памяти Никвфоръ Стефановичъ Еп(ис)копъ Шлавониски, 1750-гw лѣта м(есе)ца априлиа 20. напрасною смертію без исповѣданія и причащенія у Пакрацѣ. Тамw и погребенъ в ц(е)ркви Свѣтѣя Тр(ои)ци. Епископомъ билъ 29 лѣтъ. Пострижникъ М(о)настиря Хопова. Послѣжио у М(о)на(с)тирѣ Јеромѣнахомъ, Грѣмномъ. Потомъ тогда Собори били Народъ, у м(о)на(с)тирѣ жребій Еп(ис)копскимъ нарежденъ Еп(ис)копъ Шлавонискимъ. Потомъ многа добра м(о)на(с)тирѣ учинио и ктиторъ былъ М(о)настирѣ. Келіе выше олтаря созидао своимъ иждивеніемъ, такw и ц(е)рковь покрилъ плехомъ. Поживе лѣтъ 78. Родом билъ из Гргсреваца.

Да је овај запис у протоколу манастира Хопова — и ако је протокол заведен истом 1753. године — више мање тачан и поуздан, док се не изнесу противни докази, могло би се казати и тврдити већ по овоме, што су и други записи у том истом протоколу на пример о патријарху Арсенију IV. Јовановићу и архиепископу и митрополиту Исаји Антоновићу тачнији и поузданији од других записа о истима, а којима ће записима бити другом приликом говора. А сви су ти записи забележени и записани једном те истом руком, и писац је доиста морао без сваке сумње тачно прибележити годину и дан смрти једнога од највећих добротвора и ктитора овога манастира — епископа Никифора Стефановића.

II За другога пак епископа пакрачкога Софронија Јовановића, пок. Владимир Красић у том истом чланку „Narodnih Novina“ исправљајући казивање Емила Шико-а, који у књизи својој „Срби у Угарској“ (превод од др. Стевана Павловића) на стр. 461. вели, да је Софроније Јовановић умро 1759. навео је био,

да је неки свештеник, који је био на погребу тога владике, забиљежио у своме протоколу за умрле, да је исти владика умро 1758. године. И да тој биљешци ваља више вјере поклонити. И навео је за тим да у њој стоји ево ово: „Децембра 26. године 1758. престави се преосвештени господин Софроније Јовановић православни епископ пакрачки и славонски у епископији својој у Пакрацу, и погребен би децембра 30. у храму свето-тројичком, катедралном (који је он саградио), пред пријестолом архијерејским. Управљао је добро црквом Христовом четрнаест љетах, умро је у 44 години својега живота“.

А у протоколу пак манастира Хопова под бр. 12. има забележен запис, по коме је Софроније Јовановић умро 1757. године децембра 26. Сам запис гласи: Преставися в бл(а)ж(ен)ной памяти Софроній Івановичъ, Еп(ис)копъ Шлавониски, на 1757-гw Децембра 26. Пострижникъ здѣшняго М(о)на(с)тира. Родомъ из Новога Сада. Слѣжителъ билъ Еп(ис)копа Шлавониска Никифора Стефановича. Еще за живота Никвфоръ далъ емѣ Епархію своју. На 1743. Лѣта поставленъ Еп(ис)копомъ чрезъ бл(а)женопочившаго Арсенія Івановича патријарха петскаго и держалъ Епархію Славониску, 15 лѣтъ В резиденцији пакрачкој погребенъ в ц(е)ркви св(я)то Тр(ои)ческой. Болезново три м(есе)ца. В(ъ) м(о)настирѣ своемъ ктиторъ Хоповѣ билъ. Созидао кѣлѣ ѿ основанія сасвимъ своимъ трѣшкѣмъ.

И у VI. књизи Гласника стр. 80. наводи се иста година речима: преставилъ 1757., а та иста година наводи се и у „Гласу Истине“ за 1886. годину на стр. 303. међу важним догађајима из Паметара за месец мај по „Срп. Нов.“ А господин прота Димитрије Руварац у чланку „Старине и прилози за црквену историју у црквени живот српскога народа“ у листу „Гласу Истине“ за 1889 на стр. 347. вели за Софронија Јовановића да је умро 26. децембра 1758.

Запис у протоколу манастира Хопова, који је убележен истом руком као и горњи запис о Никифору Стефановићу, а по коме би епископ Софроније Јовановић умро био 26. децембра 1757., држим да је много тачнији и поузданији, него ли белешка онога свештеника у његову протоколу умрлих, по којој би умро био 26. децембра 1758.; и ако је био на погребу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

тога епископа, ипак неје тачно забележио годину смрти, а којој белешци, као што рече пок. Красић, ваља више вере поклонити, но Пико у. Остављајући казивање Пико-а у преводу др. Стевана Павловића на страну, као сасвим нетачно и погрешно, не може се слепо вере поклонити ни оном запису некога свештеника, чији нам је запис навео писац чланка „Пакрачки епископи“. А зашто? За то, што му наследник на епископској столици пакрачкој протосинђел Арсеније Радивојевић већ одмах у почетку 1759. године би посвећен за епископа пакрачкога, а не као што се наводи у Летопису Матице Српске књ. 7. стр. XIV. године 1756. Посвећен је у почетку 1759. Било сада да је посвећен 30. јануара као што се вели у VI. књ. Гласника на стр. 80. и као што је по Гласнику ушло и у „Први Шематизам православне епархије будимске за годину 1896.“ било 7. фебруара као што је навео пок. Красић у своме чланку у „Narodnih Novinama“, или као што исто тако написа господин прота Димитрије Руварац у „Гласу Истине“ за 1889. стр. 347. или као што штампана пок. Ђорђе Рајковић у „Летопису“ књ. 127. на стр. 45. Било најпосле — што ће бити најтачније и најпоузданије — 2. фебруара, као што се јасно види по Рајковићу наведеној примедби на истој страници 127. књ. Летописа, где се од речи до речи цитира писмо митрополита Павла Ненадовића, што га написа реметском игуману Танасију Исајевићу, као економу пакрачке епархије, под датумом 9. фебруара 1759. године, у ком се писму ово вели: „Понеже Их Ц. Кр. Величество на Наш смирениѣишю Прозентацію Протосуггела Нашего Арсениа Радивоевича за Епископа тоя Пакрчвiя Епархиi сопотвердити изволиша, такw и Мы его Протосуггела поставленнаго Архимандрита, настоящаго 2-го во Епископа тоя Епархиi рѣкоположихомъ...“ По речима писма тога јасно излази, да је Арсеније Радивојевић посвећен за епископа не 30. јануара или 7. фебруара, него 2. фебруара. Вероватно је, да је у самом тексту чланка Рајковићева у 127. књ. Летописа на стр. 45. или штампарска погрешка у датуму 7. фебруара, или је пак рђаво прочитао број 2 у раковачком протоколу где је исти написан слично броју 7 и то тим више, што он за потврду речи својих наводи оно писмо митрополитово, у ком се

напротив вели 2. фебруара.²

Кад би дакле сада вере поклонили запису онога свештеника и узели да је Софроније Јовановић умро доиста 26. децембра 1758., то би до посвећења новог епископа пакрачкога Радивојевића протекло нешто више од месеца дана, те неје могуће, а могло би се и поуздано тврдити да за тако кратко време ни у оно доба није могла бити попуњена једна упражњена епископска столица, која је смрћу свога дијецезана удова остала. Ни у каквој нас пак сумњи не оставља ни сам писац чланка „Пакрачки епископи“, јер нам пружа сигурне податке за истинитост и верност записа у протоколу манастира Хопова. Он нам одмах у свези са казивањем својим о епископу Софронију Јовановићу прича о пустоловини некога Прокопија Поповића, који је био једном неко време и секретар код владике Софронија. Те нам казује, да је 1758. био митрополишки мандатар у пакрачкој дијецези архимандрит Вићентије,³ који је 15. новембра 1758. разаслао свему свештенству у пакрачкој епархији циркулар, што га је написао митрополит Павле Ненадовић у Бечу 23. октобра 1758. о томе пустолову Прокопију Поповићу.

По тим податцима може се за сигурно тврдити, да ће запис у протоколу манастира Хопова бити поуздан, истинит и веран, по коме је дакле епископ Софроније Јовановић умро 1757. године 26. децембра, а не као што се по некима наводи 26. децембра 1758.

² Испор. Др. Милош Рајић, Србски народни фондови. У Карловцима 1864. Стр. 106.

³ Наиме Вићентије Јовановић Видак, потоњи епископ темишварски 1759—1774., а по том архиепископ и митрополит карловачки 1774—1780., умро 18 (29.) фебруара 1780. у Даљу, где и погребен буде.

О постанку јерменске (арменске) цркве.

Поводом избора новог јерменског цриградског патријарха Орманијана и потврде његове са стране високе Порте, донео је „Frankfurter-Zeitung“ чланак о постанку јерменске цркве, који ће за јамачно врло интересовати и читаоце „Српског Сиона“, у коју га целъ ево у преводу доносимо.

Благодарећи труду апоустолâ Тадеја и Вартоломеја, хришћанство је продрло у Арменију још у I. столећу хришћанске ере. Али је оно

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ишак наскоро потиснуто било отуда владајућом у то време у Арменији незнабоштком религијом. Но правом апостолу јерменском Григорију (који се зваше Лусаворићем т. ј. светлим) пође за руком наново одомаћити Хришћанство у Арменији при коњу трећег века. Он је успео да склони у корист Хришћанства јерменског краља Тиридата III, и замало после тога сви Јерменци морадоше примити нову веру. Око 286—296. године Хришћанство беше проглашено господујућом вером у Арменији, која се по томе и може сматрати првом хришћанском државом. Пошто је сам Григорије био посвећен за епископа митрополитом Кесаријем (у Кападокији), остаде тај обичај и после њега. Али тако не потраја дуго. Већ за време католикоса Нарзеса великога (351.—373. г.) обичај тај као застарео и као неодговарајући самосталности јерменске цркве беше замењен установом Синода. Од то доба постаде јерменска црква сасвим независна. Након 80 година иза тога она се сасвим одделила од владајуће тада у царству вере, услед закључака халкидонског сабора, које Јерменци не хтедоше признати.

С пропању јерменске државе „хришћанско апостолска црква јерменска“, како се она назива, постаде заједно са јерменским језиком једином везом и кариком међу Јерменцима. Духовна поглавица потоњих, који носи наслов — „врховни патријарх и католикос свију Јермена,“ живи у Ечмиадзинском манастиру, који се налази у подножју Арарата. Од времена Григорија Лусаворића, који је основао тај манастир, Ечмиадзин служи готово непрекидно као место пребивања јерменских католикоса. Године 1828. потпаде он заједно с једном чешћу Арменије под Русију. Ечмиадзинском католикосу потчињени су у јерархијском одношају четири патријарха, Сизки у Киликији, Ахтамарски код језера Ван, Јерусалимски и цариградски, од којих прва двојица носе такођер титулу католикоса (другог реда) и у црквеној јерархији стоје више него друга два патријарха.

Од ота четири патријарха ишак се највећим уживањем користи патријарх Цариградски, коме су у политичком одношају подчињена остала три патријарха. Патријарашку столицу у Цариграду основао је први пут Султан Мухамед II. Фати т. ј. „освојитељ“, који је наскоро после освојења Цариграда год. 1461. позвао у Цариград из Бресе јерменског архиепископа Јоакима

и поставио га патријархом, поделивши му духовно поглаварство, а тако исто и светски надзор и јурисдикцију над целом јерменском „раца“ (стадом) у турској царевини. Избор патријарха беше тада поверен јерменском народном сабору, који је затим имао султан потврдити. Доцније су опсежне прерогативе његове све више и више ограничавале, а у потоње време су оне готово сасвим уништене, а захвалити се зато има турској политици, која иде за тим, да искорени Јерменце у Турској.

Благодарећи ревној усталости католичких мисионара за време потоњих векова, незнатан део Јерменаца одрекао се старе своје вере и прешао у католицизъм. Ти католички Јерменци, познати такођер под именом папских или унијатских, добише 1838. год као самостално, турском влашћу признано тело, засебног патријарха, којему је седиште — Цариград.

Сем тога, у првој половини овога столећа појавише се у Турској јерменско-протестантске општине, основане понајвише американим мисионарима, па и ове је Порте призвала као засебну верску партију, те им 1847. год. дозволила, да имаду и своју засебну духовну поглавицу. Но при свем том Јермена протестаната и католика је пропорционално мало. Римо католичких Јермена има око 60 000, а протестаната — око 40.000 душа. Л. Б

Српска православна црква св. Ђурђа у Вараждину

Написао

Лазар Богдановић парох вараждинско-вел кањински.

(Свршетак)

Х. Промена председника и подпредседника и попуна одбора у год. 1885. Поповни избор председника 1886.

Под конач 1885. г. наступише знатне промене у црквеној општини Вараждинској. Оне би се знатно осетиле и у већим нашим црквеним општинама, а камо ли неће у овој малој општини, која је тек почела да живи и да се развија. Два права „spiritus agens-a“, два творца црквене општине Вараждинске: Огњеслав Утјешеновић и Милан Врабчевић полазе у стање мира и сасвим остављају Вараждин, тек што су почели осећати слатке плодове трудова својих. Први се сели у Беч, наскоро долази у Загреб, где је и умро. Други се директно из Вараждина сели у Загреб, где, хвала Богу, још и данас

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

здрав и крепак борави своје старе дане. У седници скупштинској од 17. новембра 1885. полажу обојица част на својим досадањим црквено-општинским звањима: први на председништву, други на подпредседништву и благајништву, придржавајући себи право да и надаље остану само члановима црквене општине. Црквена скупштина им у истој седници изјављује усмено, а после им и писмено издаје своје „највеће признање и најдубљу благодарност за њихов дотадањи успешан рад и пожртвован труд око саграђења Вараждинске црквице“. И тако даља брига и старање око напретка црквене општине и цркве Вараждинске паде на плећа других родољуба, који се у ревновању за своју цркву угледаше у своје врле и честите предшаснике. У истој седници беше предузет избор новог председника, подпредседника и благајника. На предлог мајора Паје Мандића (ово је рођени брат данашњег Тузланског митрополита Николе Мандића; живи у Помазу код С. Андрије као умировљени пуковник) беше председничка част понуђена игуману Тихону Цебићу с мотивацијом, да је он овога одликовања једини достојан, пошто је стекао неоцењених заслуга узимајући са осталим општинарима Вараждинским живо учешће у светом и богоугодном делу — градњи цркве Вараждинске. Но скромни старац овај топло захваливши на поверењу и одликовању, отклони понуђену му част од себе. Сад се гласови сложише и једногласно изабраше за председника мајора Пају Мандића.

Кад је избор новог председника обављен, обави се одмах избор и других часника. За подпредседника беше изабран Јоцо Славнић (син чувеног некад проте петрињског Марка) управитељ помоћних уреда кр. судбеног стола Вараждинског, а за благајника Милан Херак, иначе градски рачунар, који још и данас благајничку част обнаша; за перовођу пак грунтовничар Буда Беговић.

У истој седници беше и црквени одбор понуђен, те уз досадање одборнике: Стевана Бркановића, Митра Апостоловића, Стевана Магоша, Косту Илића и Александра Кирова, добише једногласним избором у њему места још: Чемергић, Милан Милић, капетан Ханибал пл. Богдановић, Марко Цвијетић, коњички сатник Јосиф Вељков, рачунарски сатник Тоша Боца и надпоручик Адам Дурман.

Нови председник вршио је своју председничку службу врло вољно и ревносно, али му је као војнику много сметала његова тешка и трудна војничка служба, да председничку службу врши онако, како би он то хтео. Зато је изгледао погодну личност, којој би председничку част предао. И изгледао ју је.

У пролеће 1886. досели се у Вараждин за управитеља кр. судбеног стола Србин Милан Бабић. Он беше к о наручен да управу црквене општине у своје руке узме. Срцем и душом заузет за све оно, што је српско и православно, задоби он брзо љубав Вараждинске Србадије, која га у седници од 20. септембра 1886. г. у којој се Мандић на председништву захвалио, једногласно и с великим одушевљењем изабра за председника. И дотадањи подпредседник Јован Славнић јако оболи, услед чега се и он у истој седници на подпредседничкој части захвали те тако на његово место би изабран тадањи кр. финансијални тајник Коста Илић (који баш сад, кад ове редове пишем, постаде кр. финансијалним директором у Вараждину). Пред долазак пароха захвали се и Коста Илић на подпредседништву а њега замене кр. поджупан Стеван Штрабац. Милан Бабић пак оста председником до пред своју смрт (због болести захвалио се на председништву писмом својим датираним у Грацу 9. априла 1895. год. Умро је у Грацу 8 јула 1895. и тамо сарађен).

XI. *Настојање црквене општине о намештењу сталног пароха у Вараждину.*

Пошто је црква саграђена и освећена, поче црквена општина својски радити и на том, да се сталан свештеник у Вараждину постави. У то се име црквени одбор обраћа представком својом од 22. новембра 1884. г. на конзисторију Пакрачку навађајући јој, да би се парох могао лако наплатити са наградом од 300 ф. коју би му давала кр. земаљска влада у име катихизирања школске младежи, са приносома од 300 фор. из народних фондова, и са годишњим хонораром од 200 фор. од заједничког ратног министарства за свештенопастирске услуге, што би их свештеник имао обављати у Вараждину штационираним ц. кр. уланерима и кр. угар. домобранцима: пешацима и хусаријама — дакле у свему са 800 фор. — и моли конзисторију, да она у том смислу учини предлог

односним областима. Но та се жива жеља цркв. општине и одбора не мога одмах оживотворити, јер „тешко је од ничега питу направити“ — вели Србин. Ову жељу пође јој за руком остварити истом за 8 година доцније, а како и којим начином, рећи ћемо у одељку, што следи.

XII. Удружење црквених општина Вараждинске и Велико-Кањишке.

Све кад би се и могло за дотацију свештеника исходити и смоћи оних 800 фор. што но их црквени одбор у својој представи на Епарх. Конзисторију од 22. новембра 1884. г. спомиње, не би се ипак могао сталан световни свештеник, каквог општина захтеваше, за ту плату добити. јер за циглих 800 фор. без слободна стана и дрварине не би овај могао — због познате скупоће у Вараждину опстати. Ваљало је дакле наћи *modus*, како би се до што веће свештеничке наплате дошло; а поштићи то, беше врло тешко. Но благодарити је једном изненадном случају, да се је и то омогућило.

Малобројна црквена општина велико-Кањишка беше незадовољна са својим душепопечитељем — калуђером Лепавинским — Методијем Павлековићем, па је гледала да га се пошто пото опрости, а у место њега да себи изабере световног свештеника за пароха. Но и њој није могла та жеља тако лако за руком поћи, јер који би се световни свештеник — као фамилијаран човек — усудио ићи у варош на 600 фор. годишње плаће, 5хвати дрва и стан са 3 врло тескобне собице?!

Трговац кањишки Јован Вучкић беше највећи противник Методијев и њему лако беше на своју страну задобити још друга 2—3 скупштинара кањишка, да оборе калуђера, али је морао помишљати и на то, што ће даље да буде Калуђера нису хтели дуље да трпе, а световног свештеника не моглоше за малу плату добити, а више му се није могло дати. Морао се наћи неки други експедијенс, који се доскора и нашао.

Вучкић је сазнао, да се и Вараждинци умом боре, како би дошли до самосталног свештеника, па стаде размишљати, не би ли можда добро било, да се ове две црквене општине — вараждинска и кањишка — удруже и изаберу себи заједничког пароха, који би на изменце једну службу у Вараждину а другу у

Кањижи служио. Седиште пароха беше Вучкићу споредна ствар. Наплаћивање пароха не би ни једну општину стало скупо, а овај би прилично био наплаћен; дужности баш не би имао богзна како великих, јер је и једна и друга црквена општина малобројна; — једини терет можда би му био често путовање из Вараждина у Кањижу и натраг, али и то баш не би тако теретно било, пошто између једног и другог града постоји повољна жељезничка веза. Овако уметвујући скупи се он једног дана и ба̀не у Вараждин, да тамошњу црквену општину понуди на удружење и да чује, што ће ова на то рећи.

У Вараждину у то време уз председника црквене општине Милана Бабића (који већ тада беше председником кр. судбеног стола Вараждинског) беше врстан тајник црквене општине Аћим Ђермановић, иначе по звању своје контролор код кр. финанси. равнатељства вараждинског. Он се у јесен 1889. г. беше доселио из Загреба у Вараждин. Док се у Загребу бавио, узимао је он живог учешћа у црквено-општинским пословима Загребачке српске православне црквене општине, те црквена општина Вараждинска, познавајући његову окретност и вештину у том погледу, изабра га одмах за свога тајника на место грунтоначара Буде Беговића, који тада баш беше премештен у Преграду. Ђермановић беше десна рука председнику Бабићу, те се њиховом заједничком својском заузимању има највише благодарити, да је у Вараждину наскоро намештен сталан парох пре можда, него што би то без њих двојице било.

Саставши се Вучкић са Бабићем и Ђермановићем, саопшти им своју намеру гледе сједињења односно удружења црквене општине Вараждинске и Вел. Кањишке. Кад ова двојица чуше, да осим Вучкића има још Кањижана, који то желе, једва дочекају ову добро дошлу им понуду Вучкићеву, и одмах озбиљно прихвате и углаве удружење у главним тачкама.

Некако наскоро после тога њихова углављења дође Његова Светост данашњи патријарх Георгије са данашњим високопреосвештеним владиком Пакрачким Мироном у Загреб, те се тако председнику Бабићу указа лепа прилика, да с Вучкићем оде у Загреб, да се поклоне св. патријарху и високопреосвећеном владици, да им ствар о наумљеном удружењу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

саопште и замоле их, да исто одобре, и да им на срце метну, да издејствују обећану припомоћ из јерархијског фонда за издржавање сталног пароха у Вараждину. Св. патријарх и владика обећају, да ће им са своје стране у свему, у колко само буде могуће, ићи на руку.

Вративши се Бабић из Загреба пун најлепших нада, сазва за 1. декембар 1890. г. скупштинску седницу, у којој извешћује о свом поклонству св. патријарху и високопреосвећеном владици и о својој мисији ради удружења, па у име одбора предлаже, да црквена скупштина закључи, да се умоли Епархијска Конзисторија, да одобри и утврди ово удружење црквених општина у једну парохију са седиштем пароха у Вараждину с обзиром на то, што је у Вараждину 10 пута више православних душа но у Кањижи. Кад скупштина виде, да је удружење заиста озбиљна ствар, и кад се о том још боље уверила придонесеним у исту седницу по трговцу Вучкићу очитовањем већине скупштинара Кањишких, да пристају на удружење и да новом заједничком пароху од стране Кањишке црквене општине зајамчују годишњи приход од 600 фор. и једну уређену собу на расположење кад у Кањижу дође, тада прихвати она ово извешће председничко и предлог одборски једногласно и са бурним одобравањем.

На Никољ-дан (6. децембра) 1890. г. подастаре већ црквена општина скупштински тај закључак епархијском административном одбору на уважење и одобрење. Административни одбор одобрава удружење, но доцније у 1891. год још захтева он, да се сједињене и удружене црквене општине међу се договоре о реду литургије, кад се имају у једном, кад у другом месту служити. И овом захтеву црквена општина удовољава утачавив у том погледу у скупштинској седници од 28. децембра 1891. г. споразумно с Кањижанцима врло подесан и праведан распоред тако, да свака друга служба припада Кањижанцима. И сад сјединење и удружење беше свршена ствар.

XIII. Избор заједничког црквеног одбора.

Избор пароха.

Конзисторија Пакрачка из седнице своје од 17. марта 1892. бр. 177. расписа на парохију Вараждинско-Кањишку стечај са платом и свеукупном наградом од 1240 фор. уз ду-

жност, да избрани парох иде о властитом грошку у Кањижу служити сваку другу службу и обављати пригодне дужности свештеничке. Рок стечаја беше 10. мај и. г.

Тих 1240 фор. састајаше се у овом:

- 1.) плата од кањишке општине 600 фор.
- 2.) припомоћ из јерарх. фонда 300 "
- 3.) награда од кр. земаљске владе за катихизацију гамн. младежи . . . 180 "
- 4.) награда од града Вараждина у име катихизације школ. младежи на основним школама 100 "
- 5.) релутум за дрва од вараждинске црквене општине 60 "

На парохију Вараждинско-Кањишку компетоваху: Стеван Ивановић, парох Велико-Поганички и Лазар Богдановић, администратор парохије Чепинске у Архиепископату.

Но пре избора пароха наложи Епархијски Административни Одбор од 9. априла 1892. црквеној општини, да се за сједињену црквену општину изабере црквено-општински званичници из оба мџта. У скупштинској седници 30. априла и. г. беху избрани:

Милан Бабић за председника, Јован Вучкић за подпредседника, Аћим Ђермановић за перовођу, Стеван Штрац, Ђоко Илић, Коста Илић, Васо Босанац, Милан Херак, Александар Кировић, Аћим Ђермановић из Вараждина и Паја Апостоловић из Кањиже за одборнике.

У одборској седници држаној истога дана беху избрани још и тутори и благајници за обадве цркве.

Кад је избор овог новог заједничког црквеног одбора Епархијски Административни Одбор одобрено, могло се тек тада избору пароха приступити.

Избор пароха обављен је у Вараждину у присуству конзисторијалног повереника, окружног протопрезвитера Беловарскога — Јована Штековића 2. јуна 1892. Гласовало је свега 25 скупштинара. Компетенат Лазар Богдановић беше једногласно изабран.

Избор овај одобри Конзисторија у својој седници од 16. јуна 1892.

Примо-предаја парохије обављена је у Вел. Кањижи у присуству конзисторијалног повереника проте Ј. Штековића, свију општинара Кањишких и изасланика Вараждинских Ђоке Илића и Петре Штете 16. јула и. г.

По обављеној предаји калуђер Методије

одмах сутра дан одсели из Кањиже у парохију Сриједску, где након 2 године умре.

И тако први парох Вараждинско-Кањишки Л. Богдановић досели у Вараждин у среду 5. августа — уочи Преображења — 1892. и прву службу одслужи у Вараждину лицем на Преображење, а у Кањижи у прву недељу по Преображењу — 9. августа.

Узгред буди овде речено, да је појава првог српско-православног свештеника у Вараждину јако чудновата изгледала у очима местних и околних католика — Хрвата. Кад је свештеник пролазио улицом или преко пијаце, све је то с неком радозналешћу гледало у њега. Но није ни чудо, кад су римски попови и сестре Уршулинке раструбиле, да смо ми исто што и Чивути, да нисмо крштени, да нисмо Хришћани и др.

* * *

Овиме завршујем овај опис цркве Вараждинске, кличући свим трудбеницима, који су ма у чем било привредили, да се она подигне и пропоја и да свог свештеника добије, и то онима, који су још у животу: добра се здравља наносили и среће наужили! — а онима, који су овај свет бољим заменили: слава им и вечан им спомен!

Вараждин уочи Мале Госпојине 1896.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Школски Савет) држао је своју седницу дана 7. (19) марта о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Седници су присуствовали чланови: г. г. Др. *Михаило Полит*, *Стеван Лазик*, *Теодило Димит* и заменик главног школског референта *Никола Ђ. Вукићевић*.

(Архијдјецезални епархијски школски одбор) држао је своју седницу прошлог четвртка 6. (18.) марта о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*.

(Избор пароха.) За пароха у Баваништу (Вршачка дијецеза) изабран је 4. (16.) о. м. са огромном већином гласова досадањи администратор парохије у Крушедолу г. *Јован Протић*.

(Радња архијдјецезалних епархијских власти). I. Административни Одбор, у седници својој, држаој под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, 18. фебруара

(2. марта) тек. године решио је и ове предмете: Услед решења всл. Саборског Одбора, а поводом утока Гл. Ст., црквено-општинског председника у У., одређена је поновна истрага против овога. — Обавестиће се управа манастира Фенека и јереј Н. С. да је всл. Саборски Одбор одбио уток овога против овоодборског решења, којим је утецатељ одбијен са својим потраживањима, а осуђен на накнаду истражних трошкова. — Обавестиће се црквена општина у Габошу, да је всл. Саборски Одбор одбио њезин уток, поднесен против овоодборског решења, у предмету истражних трошкова против јереја Л. М., јер није праводобно поднесен. — Известиће се црквена општина у Сурчину, да је всл. Саборски Одбор одбио њезин уток поднесен против овоодборског решења у предмету избора тамошњег црковног. — Известиће се црквена општина у Крушедолу, да је всл. Саборски Одбор одбио њезин уток поднесен против овоодборског решења којим је уживање земљишта поред парохијског дома тамошњег дозвољено тамошњем пароху. — Узето је на знање решење всл. Саборског Одбора, којим су коначно одобрени рачуни манастира и то: Бешенова за г. 1893., Беочина за г. 1892./3., Јаска за г. 1893.-4. Раковца за г. 1893., Вел. Ремете за 1889., 1893-4., Хопова за год. 1892-3., Шиштовца за г. 1889-90. и Фенека за г. 1892-3. — Одобрени су закупни уговор манастира Куведина склоњен са У. В. из Д. у погледу изданог му у закуп манастирског кречног каменолома за време до 1900. г., као и купопродајни уговор с њим склоњен у погледу манастирских дрва уз исту каменолом а за исто време. — Није одобрена дражба односно јефтимбена расправа, дана 2. (14.) фебруара о. г. одржана у црквеној општини у Руми, у сврху градње парохијског дома, с разлога, што оглас исте дражбе није, у смислу овоодборске наредбе од 10. (22.) јануара 1891. бр. А. О. 1. био обнародован и у званичном листу „Српски Сион“, те с тога, а и обзиром на представку, коју су поднели многи грађани румски у погледу градње, односно набаве парохијског дома тамошњег, повраћени су истој општини сви на тај предмет односећи се списи, те је иста позвана, да све у поднесеној представи наведене околности у размотрење узме и сходан закључак у том предмету, у властитом делокругу, донесе и овом одбору на одобрење поднесе у року од месец дана. — Услед пријаве, да је црквена општина у Шашинци дала оградити један део тамошње црквене порте за врт пучке школе, наложено је истој општини, да сваку радњу у том делу црквене порте има обуставити до даљег решења овоодборског, а

овамо да има поднети у року од 14 дана своје изјаснење на горе поменути пријаву. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у црквеној општини у Мирковцима. — Наложено је свима овоподручним црквеним општинама, да имају држати и редовно претплаћивати званични лист „Српски Сион“, као што им је то већ наложено 10. (22.) јануара 1891 под бр. А. О. 1. и 9. (21.) марта 1892. под бр. А. О. 85. и да имају све своје огласе увршћивати у исти лист, пошто се неће сматрати ни један оглас као обнародован, који није био обнародован у истом званичном листу. Уједно је решено припослати подручним окружним протопрезвитерима исказ оних општина, које не држе лист „Српски Сион“, с позивом, да именом овога одбора наложе свима у том исказу именованим општинама, да под лично одговорношћу председника пошаљу одмах претплату на тај лист дотичној администрацији, а да се имају осведочити и овај одбор известити о томе, да ли су исте општине овом налогу удовољиле. — Узет је на знање избор новог председника у црквеној општини у Јамени, на место досадањег, пароха Д. Ј., који се на председништву захвалио. — Препоручена је молба црквене општине у Габошу, ради поделења јој годишње припомоћи, всл. Саборском Одбору на уважање. — Потврђен је избор председника, потпредседника, црквених одборника и скупштинара у црквеној општини у Лазама. — Упућена је црквена општина у Рачи, да се обрати надлежном кр. котарском суду са молбом, да овај бившег јој председника Н. М. присили, да има на основу §. 1012. о. гр з. односне рачуне црквено-општинске тамошњој црквеној општини са документима предати, пошто исти Н. М. то неће по дужности добре воље да учини. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара, председника и потпредседника у црквеној општини у Лединци, изузев избор Ј. К. за скупштинара. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у црквеној општини у Инђији. — Одобрен је најамни уговор, гласом којег је црквена општина у Илоку извајмила кр. финансијалном ерару своју једну кућу под најам до г. 1901. — Одобрена је организација црквене општине у Вођу. — Одобрен је закључак црквене скупштине у Кузмину у погледу оправка тамошње цркве, а молба исте општине, упућена на господарски уред петроварадинске имовне општине ради припомоћи, поднеће се истом уреду са препоруком на уважање. — Одобрени су прорачуни неких црквених општина за г. 1897.

II. *Конзисторија*, у седници својој од 19. фебруара (3. марта) о. г. под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георги-*

ја, решила је и ове предмете: Узима се на знање извештај кр. земаљ. владног одеда за богоштовје и наставу у Загребу, да је притужбу парохијског звања винковачког против римокатоличког жупника у Жупањи, који је једног римокатолика са православном девојком венчао без сведоштва о обављеним женидбеним наповједима у срп. православној цркви — уступно кр. земаљ. владном одеда за правосуђе. — Наредба кр. земаљ. владе. одеда за богоштовје и наставу у предмету давања подвоза окр. протопрезвитерима од стране црквених и политичких општина приликом прегледања религијозне обуке по комуналним школама, објављена је окр. протопрезвитерима равнања и знања ради. — Наредба кр. земаљ. владног одеда за богоштовје и наставу, да се конкубинати, као предмети чисто редарствене нарави, непосредно пријављују кр. земаљ. влади одеда за унутарње послове у Загребу, узима се на знање и о томе окр. протопрезвитери равнања ради обавешћује. — Извештава се управа манастира К., да је кр. земаљ. влада тамошњем искушенику У. М. ради получења свештеничког чина поделила опрост од мањкајућих година. — Доставља се одлука Саборског Одбора јереју Л. Р. администратору парохије у М. Р. и јереју Н. К. пароху у П. у погледу подарене им припомоћи из јерархијског фонда. — Молба јереја Д. Ђ. пароха у Н. ради умировљења уступљена је Саборском Одбору. — Услед пријаве кр. котар. области у Илоку позван је јереј М. П. администратор парохије у Г. С., да има допустити, да црквено звонце по данашњем обичају у школу на децу звони. — Позван је парох добановачки Ж. Т., да има администратору парохије у П. јереју М. П., који је његова парохијанина венчао, уручити и женидбеницу дозволу за истог. — По протопрезвитеру А. С. из М. предложени нацрт за „Описе парохија и православног свештества у Архиепископату уступа се на мишљење протојерејима Ј. Ј. и В. К. — Потврђује се избор пароха маловашичког Владимира Обрадовића за пароха у Адашевцима. — Уступи се на извиђење окр. протопрезвитеру земуномског жалба неколицине становника из Ст. Б. против пркв. председника и подпредседника ради ускрате црквених столова. — Узима се на знање изјаснење јереја Л. Р. пароха у Б. на притужбу тамошњег општинског поглаварства те је кр. котар. област у Ш. замољена, да оштинско чиновништво упути на дужно поштовање према свештеном чину. — Јереј Ђ. И. парох у Моровићу премешта се на властиту молбу за администратора парохије у М. В., а јереј И. Ш. администратор парохије у Г. Т. на администрацију парохије у Моровићу, администратор парохије у Ба-

ноштру О. И. С. на администрацију парохије у Г. Товарник, администратор парохије у Ст. Б. јереј Н. П. за администратора баноштарског и напослетку лични помоћник пароха добановачког О. А. Ј. за администратора парохије у Ст. Бановце. — Јеромонах манастира Гргегега О. Г. С. премештен је и причишљен браству Ман. Ш. — Услед пријаве архидијецезалног административног одбора наложено је неким свештеницима под претњом најстрожије личне одговорности, да имају у скупштинске и одборске седнице уредно долазити. — Извешћује се јереј С. Ј администратор парохије у К., да му је одлуком Саборског Одбора плата као бившем протопрезвитерском капелану обустављена — Уступљена је надлежном окр. протопрезвитеру на извиђење пригужба јереја Г. В. пароха у Б. против тамошњег учитеља, што исти није једне недеље св. литургији присуствовао ни за певницом појао. — Припуштају се полагању стечајног испита јереји М. П. адм. парох у Ц. и Ј. Л. вероучитељ у Р. — Извештава се Саборски Одбор, да је умировљени јеромонах крушедолски Лазар Азучки у Сентоману преминуо. — Парох у Ш. јереј П. Н. одбија се са молбом, да му се суспензија одгоди до решења његова рекурса на Његово цес. и кр. Апостолско Величанство. — Умолљена је представком кр. земаљ. влада, одео за богоштовље и наставу у Загребу, да брисање деце римокатолика Ф. Б. и православне матере Ј. рођ. Р. у Земуну из православних матица крштених одгоди дотле, док се не реши у изглед стављено интерконфесионално питање на хрв. слав. земаљском сабору. — Донесене су две бракоразводне пресуде, једна на сажитије, а једна на развод брака гласећа.

(Први шематизам епархије Темишварске.) Као што дознајемо ушао је у штампу и први шематизам епархије Темишварске, што га је по налогу високопреосвештеног господина епископа *Никанора Поповића* саставио тамошњи конзисторијални бележник и протођакон г. *Евгеније Летица*. Шематизам се тај штампа у Српској Манастирској Штампарији.

(Почасни доктор богословије). Његово Величанство, превишњом одлуком од 16 новембра 1896, благоизволело је одобрити, да буде удостојен, од Черновичког универзитета, степен доктора богословије впреч. г. архимандрит митрофор и подпредседник архиеп. Конзисторије Черновичке *Василије Репта*. Дана 31 јануара о. г. обављен је у Черновичком универзитету свечани чин проглашења новог почасног доктора.

(„Православно црквено право“) што га је написао данашњи преосвештени господин епископ *Др.*

Никодим Милаш, превео је Dr. Alexander R. v. Pessić на немачки језик и штампао ове године у Бечу; а као што јављају, штампана се у Петрограду и руски превод истога дела, чему се ма Срби можемо са поносом радовати.

(† *Сава Бјелановић*). Црна и тужна вест, да је 2. (14.) о. м. велики Србин, племенити родољуб, неуморни раденик српски у крсној нам но и милој Далмацији, честити и врли *Сава Бјелановић*, уредник „Српског Гласа“, испустио своју велику душу, растужила је на све стране честитог Србина сваког. А да смрт пита: кад треба да закуца на врата, уверени смо, да би јој цело Српство једним гласом казало: и сувише је рано, да Српству у Далмацији откида са груди и отимље из душе Саву Бјелановића. Овако нам остаје, да са рањена срца и са ојађене душе уздишемо благодарно али тужно: лака ти земља, и вечан спомен врли *Сава Бјелановићу!*

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К 117, 144/110 ex 1897.

26 1-6

ЗВАНИЧНА ОБЈАВА.

Установљени су рокови за полагање стечајног испита пред овоконзисторијалним поверенством, први у пролеће око Ђурђева, а други у јесен око Митрова дана. Они, који се желе томе испиту подврћи, имају своје ваљано инструјирание и прописно биљеговане молбенице до укључиво 15. априла односно 15 октобра (по ст.) текуће године овој конзисторији припослати и прописану испитну таксу у своје време положити.

Председништво за полагање стечајног испита известиће благовремено молитеље о дану полагања.

У Карловцима 4. (16.) марта 1897.

Архидијецезална конзисторија.

Бр. К. 103 ex 1897.

24 1-3

СТЕЧАЈ.

На парохију П. разреда у Чакову с' платом од 800 фор. и станаринским еквивалентом од 200 фор. годишње.

Парохијску сесију почеће уживати изабрани парох тек почетком економске године 1897/8., зваће своје пак има наступити одмах иза потврде избора епархијском влашћу.

Молбенице ваља путем претпостављених власти поднети потписаној конзисторији до краја месеца марта 1897. по старом календару.

Епархијска конзисторија Темишварска.

А. бр. К. 152/129 ex 1897.

25 1—3

Е Д И К Т.

Услед бракоразводне молбе Јована Никетића из Прњавора Крушедола против супруге му Катице сада непозната боравишта, — овим се позива речена супруга Катица, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења едикта овог у новинама, или лично овој конзисторији предстане или место пребивања свога пријави, јер ће се у противном случају против ње подигнута бракоразводна парница и без ње окончати. —

Из седнице архиђецепалне конзисторије, држане у Карловцима 19. фебр. (3. марта) 1897.

Архиђецепална конзисторија

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ. 17 3—3

Решењем овомесне црквене скупштине од 11 Априла 1896 године и одобрењем високославног Епархијског Админист. Одбора Бачког у Новом Саду од 28. Јануара (9 фебр.) 1897 год. бр А.О. 70 30 ex 1897. оправља ће се овдашња срп. прав. црква споља и изнутра, те се овим путем расписује лицитација на мањак.

Прорачун је за оправку цркве оваки:

Зидарски посао са материјалом	539	фор.	22	н
Дрводељски „ „ „	60	„	—	„
Столарски, браварски, стакларски, и мазачки посао са материјалом	1688	„	—	„
Златарски „ „ „	660	„	—	„
Молерски „ „ „	760	„	—	„
Сликарски „ „ „	650	„	—	„
Фарбарски „ „ „	110	„	—	„
Лимарски „ „ „	10	„	08	„
Оправка ограда са материјалом	67	„	45	„
свега			4544	фор. 75 н.

1.) Лицитација ће се одржати 27 Марта (8 Априла) 1897 год. у 10 сати пре подне у овдашњој женској школи.

2.) Лицитираће се усмено. Лицитант је дужан од горње своте 10% узме јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3.) Сликарску и молерску радњу може општина посебно вештаку поверити или то исто споразумно са подузетником учинити.

4.) Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

5.) Ближи услови и све друго, што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати код председника ове општине.

У Парага 19 фебруара (3 марта) 1896 год.

Председништво црквене општине.

Игњат Дакић

председник.

С Т Е Ч А Ј. 20 2—3

Расписује се на парохију I. разреда у Небљусима, протопресвитерата кореничког.

Интеркалара нема.

Рок пријављивању до 3. (15.) Априла 1897.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, горње карловачке, држане у Плашком 6. (18) фебруара 1897.

Михаил
епископ.

Н А Т Ј Е Ч А Ј. 21 2—3

Смрћу поч. уч. Миливоја Кристића, упражњено је мјесто једног учитеља на српско-православној основној четвороразредној школи у Приједору (Босна).

Годишња плата учитељу 500 фор. ау. вр. коју ће у мјесечним оброцима у напријед примати, с' тим још и огријев у нарави и стан у школској згради имати.

Дужност му је — школском уредбом прописане предмете дјечи предавати, подучавати их у црквеном појању и с њима у неђељне и празничне дане у цркву долазити, и за једном пјевницом појати.

Компетенти који би желели ово мјесто попунити, треба да докажу да су Срби православне вјере, нека своје молбе са свједоцбom да су свршили српску учитељску школу с' добрим успјехом, и свједоцбom политичке мјестне власти о свом моралном владању подписаној општини најдаље до 15 Јулија ов. год. послати изволе.

У Приједору 24. фебруара 1897.

За српску православну црквено-школеску општину.

Лука Радетић
председник.

С Т Е Ч А Ј. 18 3—3

Овим се расписује стечај на мјесто пјевчице за овдашњу срп. правосл. цркву. Компетенти морају имати угодан глас и вијешти бити ср. карловачком пјенију.

Првенство имају нежењени и они, који су музикално образовани, те би могли саставити и обучавати кор.

Ко мисли, да има способности за ово мјесто, добро би учинио, кад би се општинарима у цркви особно приказао.

Плаћа је мјесечних 40 фор., а рок пријавама до 3. априла по нов. кал.

У Ријеци 18. фебруара (2. марта) 1897.

Срп. прав. цркв. одбор.
via porto 2.

ЈАВНА ДРАЖБА. 23 2—2

Дана 10. (22.) Марта т. г. продаваће

се на јавној дражби беочински шњак састојећи се из сјеса 250 кат. јутара.

Условља могу се у манастирској писарни у Беочину сазнати.

Пишманлук 200 фор.

У Ман. Беочину 28 фебр. (12 Марта) 1897. год.

Управа Манастира Беочина.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

4-7

ЛУКА К. АЛЕКСИЈЕВИЋ

подузимац и одправљач свих срп. прав. црквених утвари
У НОВОМЕ САДУ.

Препоручује своје прво подузимање као: сваковрсних светлих и црних одежда, литија, црквених барјака, школских и свијух задружних застава и барјака, неба, дверских и транспезних застирача, стихара, путира, ршница, кретова, чирака, кандила, кадоница, петохлебница, ђивота, венчаница, полијелеја, плаштаница, као и свију песна.

За преч г.г. свештенике доњи и горњи хаљина, дејака, шешира, ћеспуша, појасева Поставља нове дрворезне иконостасе са и без икона, прима нове иконостасе да поналажује, а већ постојеће као и иконе очистити и обнови, по умереној цени и најсолиднијом послугом. За готово, на почек и на одплату.

На захтевање шаље обавештаје и различите мустре, а код већих послова на позив поднаша сваковрсне мустре, робу, цртеже и прорачуне на углед и избор лично, о своме трошку, без да је дотични позиватељ обавезан трговину учинити.

ЗВОНЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патуентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 24—27

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова. а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА